

hungarológiai hírlevél

Bulletin of Hungarian Studies
Bulletin d'Études Hongroises
Bulletin der Hungarologie

*A Hungarológiai Tanács és a Magyar Lektori Központ
tájékoztatója*

Főszerkesztő: Köpeczi Béla, felelős szerkesztő: Giay Béla és Papp Margit

Tartalom

Dokumentumok

Alapszabály a Hungarológiai Tanács működésére	3.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1988.november 3-i alakuló üléséről	7.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1988.december 22-i üléséről	12.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1989.március 14-i üléséről	18.
A Hungarológiai Tanács 1989-es munkaterve	22.

Beszámolók

Részletek a Pusztai Ferenc miniszterhelyettes vezette küldöttség kárpátaljai útjáról készült jelentésből.....	24.
Petro Lizanec: Hungarológiai Központ a Szovjetunióban.....	29.

Tájékoztatók

Tájékoztató a külföldi egyetemeken levő magyar vendég- tanári és lektori álláshelyekre benyújtható pályázatokról.....	39.
--	-----

<i>Hírek</i>	42.
--------------------	-----

Megjelenik negyedévenként

1989. I. szám

hungarológiai hírlevél

Bulletin of Hungarian Studies
Bulletin d'Études Hongroises
Bulletin der Hungarologie

*A Hungarológiai Tanács és a Magyar Lektori Központ
tájékoztatója*

Főszerkesztő: Köpeczi Béla, felelős szerkesztő: Giay Béla és Papp Margit

Tartalom

Dokumentumok

Alapszabály a Hungarológiai Tanács működésére	3.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1988.november 3-i alakuló üléséről	7.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1988.december 22-i üléséről	12.
Emlékeztető a Hungarológiai Tanács 1989.március 14-i üléséről	18.
A Hungarológiai Tanács 1989-es munkaterve	22.

Beszámolók

Részletek a Pusztai Ferenc miniszterhelyettes vezette küldöttség kárpátaljai útjáról készült jelentésből.....	24.
Petro Lizanec: Hungarológiai Központ a Szövjetunióban.....	29.

Tájékoztatók

Tájékoztató a külföldi egyetemeken levő magyar vendég- tanári és lektori álláshelyekre benyújtható pályázatokról	39.
---	-----

<i>Hírek</i>	42.
---------------------------	-----

Megjelenik negyedévenként

1989. I. szám

HUNGAROLÓGIAI HÍRLEVÉL

a Hungarológiai Tanács és a Magyar Lektori Központ tájékoztatója

Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: a Magyar Lektori Központ vezetője

Készült: 600 példányban,

a VEIKI sokszorosító üzemében 1989/130

Felelős vezető: Vékony József

Dokumentumok

ALAPSZABÁLY

a Hungarológiai Tanács működésére

A Hungarológiai Tanács a hungarológia helyzetével, fejlesztési feladataival foglalkozó 1985-ös és 1986-os művelődési miniszteri állásfoglalás értelmében jött létre.

I. A HUNGAROLÓGIAI TANÁCS JOGÁLLÁSA ÉS MŰKÖDÉSÉNEK KERETEI

1. A Hungarológiai Tanács a művelődési miniszter szakmai tanácsadó és koordináló testülete a külföldi hungarológiai oktatással, kutatással, továbbképzéssel, propagandával és mindezek hazai háttértevékenységével kapcsolatos kérdésekben.
2. A Tanács célja, hogy olyan döntéselőkészítő, szakmai érdekegyeztető, kezdeményező tevékenységet végezzen, amellyel az 1.pontban meghatározott területeken elősegíti a szélesen értelmezett hungarológia tárgykörébe tartozó nemzeti kulturális értékek megismertetését és beépülését az egyetemes kultúrába.
3. A Tanács feladatköréről, működésének rendjéről és személyi összetételéről a művelődési miniszter rendelkezik. Ugyancsak a miniszter hagyja jóvá a Tanács éves feladattervét és költségvetését.
4. A Tanács munkájában felkérés alapján a szakterülettel foglalkozó, illetve a hungarológiai tevékenységben érintett magyarországi szervezetek és intézmények képviselői, valamint a hungarológia egyes kiemelkedő személyiségei vesznek részt. A Tanács munkájába állandó meghívottak, továbbá esetenként külső szakértők is bekapcsolódhatnak.
5. A Tanács működtetésével kapcsolatos szervezési, gazdasági és dokumentációs feladatokat a Tanács titkára látja el a területen működő háttérintézmények közreműködésével.
6. A Tanács működéséhez szükséges pénzügyi keretet a Művelődési Minisztérium saját költségvetésében irányozza elő, kezelését a Magyarországi Kutató Intézet végzi.

II. A HUNGAROLÓGIAI TANÁCS FELADATAI

A Tanács feladata a szaktanácsadás és a koordináció.

T a n á c s a d ó tevékenysége a következő területekre terjed ki:

- v é l e m é n y e z i a vezetőtestületek elé készített hungarológiai előterjesztéseket; a külföldi magyar intézetek éves munkaterveit; a külföldön lévő magyar lektori, vendégtanári helyekre beérkező pályázatokat; külföldön készült, vagy külföldre irányuló oktatási programokat, jelentősebb kiadványokat, egyedi kulturális akciókat, kezdeményezéseket;
- meghatározott időszakonként á t t e k i n t i a szakterület egészének, vagy fontosabb részterületeinek /pl. hungarológiai központok, részképzés, szakemberellátottság-szakemberutánpótlás, vegyesbizottságok, kiadványok, propaganda stb./ helyzetét, értékeli az elért eredményeket, javaslatot tesz a megoldandó feladatokra;
- az MM felkérésére s e g í t s é g e t n y ú j t fejlesztési tervek /pl. újonnan létesülő magyar tanszékek, magyar intézetek, hungarológiai központok feladatrendszerének/ kidolgozásához; kulturális munkatervek, megállapodások összehasonlításához; a külföldi partnerek egyedi igényeinek, kéréseinek kiegészítéséhez; konferenciák programjának és résztvevőinek kijelöléséhez stb.;
- tagjainak, illetve tagintézményeinek nemzetközi kapcsolatai révén f i g y e l e m m e l k í s é r i a külföldi magyar lektorátusok, tanszékek, intézetek, társaságok, baráti körök munkáját és szakmai segítséget nyújt számukra; tájékozik a nemzeti kultúrák terjesztésével foglalkozó intézmények, szervezetek /pl. Goethe-, Herder-, Puskin-intézet, Polonicum, UKAN stb./ tevékenységéről;
- a j á n l a t o k a t t e s z a tárcának a hungarológia fejlesztését segítő ösztöndíjak, alapítványok, folyóiratok létesítésére; speciális képzési formák indítására; nemzetközi kapcsolatok felvételére; tömegkommunikáció irányába történő erőteljes nyitásra;

konferenciák szervezésére;

- tagjai a tárca felkérésére részt vesznek hungarológiai tanácskozásokon, kongresszusokon, konferenciákon.

Koordináló testületként egyeztet a különböző intézmények hungarológiai tevékenységét. A párhuzamosságok kiküszöbölése érdekében kezdeményezi munkamegosztás és közös vállalkozások kialakítását a hungarológia valamennyi területén. Így pl. a hungarológiai információk gyűjtésében; a külföldre irányuló szolgáltatásokban; a folyóiratok, tankönyvek, egyéb kiadványok megjelentetésében; az oktatási és kutatási tevékenységben; az éves rendezvényekben; a bizottságok működtetésében; a fejlesztésekben.

III. A HUNGAROLÓGIAI TANÁCS ÖSSZETÉTELE

Elnök : Köpeczi Béla

Alenök : Jankovics József /Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság/
Juhász Gyula /Országos Széchényi Könyvtár/

Tagok :

Szakértők :

nyelvészet:	Benkő Loránd	/ELTE/
	Pusztay János	/ELTE/
irodalomtörténet:	Pomogáts Béla	/MTA/
	Czine Mihály	/ELTE/
történelem:	Für Lajos	/MÉM/
	Glatz Ferenc	/MTA/
néprajz:	Kósa László	/ELTE/
közgazdaságtudomány:	Csáki Csaba	/MKKE/
földrajz:	Sárfalvy Béla	/ELTE/
műszaki tudomány:	Lajos Tamás	/BME/
író:	Cseres Tibor	
filmművészet:	Szabó István	

zeneművészet:	Szokolay Sándor	
művészettörténet:	Németh Lajos	/ELTE/
orvostudomány:	Pásztor Emil	/OTE/
agrártudomány:	Márton János	/HNF/
matematika:	Daróczi Zoltán	/KLTE/
építészet:	Borvendég Béla	/MÉSZ/

INTÉZMÉNYI KÉPVISELŐK:

Művelődési Minisztérium:	Józsa György Drexler Gábor
Külügyminisztérium:	Nagy Lajos
Magyar Lektori Központ:	Giay Béla
Magyar Tudományos Akadémia:	Láng István
Magyar Rádió:	Cservenka Judit
Magyar Televízió:	Bereczky Gyula
Magyar Újságírók Szövetsége:	Baló György
Tudományos Ismeretterjesztő Társulat:	Rottler Ferenc
Debreceni Nyári Egyetem:	Pálffy István
Magyarok Világszövetsége:	Randé Jenő
Anyanyelvi Konferencia Védnöksége:	Lőrincze Lajos

E M L É K E Z T E T Ő

a Hungarológiai Tanács 1988. november 3-i alakuló üléséről

J e l e n v o l t a k :

Benkő Loránd, Boldizsár Iván, Boros Erzsébet, Boros Róbert, Cservenka Judit, Cseres Tibor, Für Lajos, Giay Béla, Juhász Gyula, Kissné Papp Margit, Köpeczi Béla, Lajos Tamás, Muray György, Nagy Lajos, Pálffy István, Pomogáts Béla, Pusztay János, Pritz Pál, Rottler Ferenc, Sárfalvi Béla, Szabó István, Szokolay Sándor.

N a p i r e n d :

1. Javaslat a Hungarológiai Tanács jogállására, feladatkörére és összetételére.
2. Beszámoló a magyarságkutatás eddigi eredményeiről és a Magyar Lektori Központ tevékenységéről.
3. Javaslatok a Hungarológiai Tanács munkatervéhez.

x x x x

Köpeczi Béla a napirendi pontok vitája előtti bevezetőjében értelmezte a hungarológia fogalmát, majd utalt azokra a vitákra, amelyeket a fogalom komplexitását, interdiszciplinaritását hangsúlyozó felfogás kiváltott.

1. A z e l s ő n a p i r e n d i p o n t h o z kapcsolódva elmondta, hogy a Hungarológiai Tanács feladata kettős: szaktanácsadó és koordináló testület. E kettős minőségében jelentős segítséget nyújthat a hungarológiai tevékenység egész rendszerének újragondolásához, a hazai intézmények közötti koordinációhoz.

A napirendi ponthoz 14-en szoltak hozzá. /Lajos Tamás, Pálffy István, Pusztay János, Juhász Gyula, Cservenka Judit, Szokolay Sándor, Pomogáts Béla, Boldizsár Iván, Rottler Ferenc, Giay Béla, Benkő Luránd, Szabó István, Muray György, Cseres Tibor/

A hozzászólásokban a következők hangzottak el:

- Többek örömmel üdvözölték a Tanács megalakítását, úgy vélték: létrejött többféle hiányt pótol. Segítségével szakszerűbbé válhat a hungarológia irányítása; javulhat a háttérintézmények /Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság, Magyar Lektori Központ, Magyarok Világszövetsége stb./ közötti koordináció, rendszeressé válhat az információcsere; bővíülhetnek az ilyen célra felhasználható anyagi alapok.
/Pálffy István, Juhász Gyula/

- A Tanács hovatartozását illetően meggondolandó, hogy a Művelődési Minisztérium mellett működjön-e, vagy célszerűbb lenne áthelyezni az államminiszter felügyelete alá, ami növelhetné a hungarológia presztizsét /Pusztay János/.

Legkedvezőbbnek látszik az első megoldás, hozzátéve, hogy a Tanácsnak meg kell őriznie függetlenségét, a működtetővel szembeni autonómiáját. Egyébként is hiba volna a felügyelet kérdését túlhangsúlyozni, az a fontos, hogy eredményesen működjön /Juhász Gyula, Pomogáts Béla/.

- A Tanács jogállására, feladatkörére és működésére tett javaslatot célszerűnek látszik több ponton módosítani. Pl. a cél és feladatrendszer nincs összhangban, utóbbi sokkal szűkebb az előbbinél. Több érv szól a résztvevők körének bővítése mellett is.
Kapjon mielőbb képviseletet a Magyarok Világszövetsége, az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége és a Magyar Építőművészek Szövetsége.

/Lajos Tamás, Pomogáts Béla, Boldizsár Iván, Muray György/.

A Tanács építsen ki kapcsolatokat a hasonló külföldi testületekkel és ne zárkózzon el az emigrációtól sem /Pusztay János, Pomogáts Béla/.

- A hungarológia értelmezése körüli vitától a Tanácsnak nem szabad elzárkózni. A hungarológia elsősorban a magyar kultúra határainkon túli közvetítését, terjesztését jelenti /Juhász Gyula/.

De felfogható a nemzeti identitás megerősítésével foglalkozó diszciplínaként is /Boldizsár Iván, Giay Béla/.

Vele kapcsolatban indokolatlan a nacionalizmus veszélyére hivatkozni, ezt külföldi példák is igazolják /Szabó István/.

- A Tanács tevékenységében kapjanak helyet a következők:
 - a./ képezzen ösztöndíjas alapot a külföldön élő magyarok hazai továbbtanulására /Pusztay János/;
 - b./ az egyetemeken és főiskolákon oktatott általánosan kötelező tárgyak közé kerüljenek be a hungarológiai ismeretek /Pusztay János/;
 - c./ készíttessen egyeztetett hungarológiai eseménynaptárt és rendszeresen jelentessen meg értesítőt a legfontosabb eseményekről /Giay Béla/;
 - d./ a TIT nyári egyetemlein hungarológiai előadások is hangozzanak el /Rottler Ferenc/;
 - e./ a TIT támogatásával jelentessük meg a legfigyelemreméltóbb korábbi hungarológiai tanulmányokat /Rottler Ferenc/;

- f./ a magyar kultúra védelme érdekében a valóban értékes alkotásokról /pl. Dunánál, stb./ készüljenek videofelvételek és ezekkel lássuk el a külföldön működő magyar intézményeket /Szabó István/;
- g./ a tematikus televízió lehetőséget ad a hungarológia népszerűsítésére, tehát számoljunk ezzel az eszközzel is /Muray György/;
- h./ kezdeményezzen a Tanács az Írószövetség "Kettős gyökér" című irodalmi estjéhez hasonló rendezvényeket, a szervezést a Szövetség vállalja /Cseres Tibor/.

A vitát Köpeczi Béla az alábbiakban összegezte:

- A résztvevők hozzászólásaikban a nemzetközi kulturális kapcsolatok egész területét érintették. Le kell folytatni a hungarológia értelmezése körüli vitát, amely a Tanács tevékenységének körülhatárolásához is szempontokat adhat.
- A nemzeti identitás "karbantartását" végző intézményekkel folyamatos kapcsolatra van szükség, de fő feladatunk a kifelé fordulás.
- A Tanácsot a művelődési tárca mellett célszerű működtetni. Függetlensége a jelenlegi keretek között is biztosítható.
- A testület jogállására, feladatkörére és összetételére készített javaslatot a hozzászólások alapján módosítjuk és egyértelművé tesszük a működési rendet.
- A Tanácsba meghívjuk a Magyarok Világszövetsége, az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége és az Építőművészek Szövetsége képviselőit.

- Az Értesítő megjelentetésére szükség van, de a Tanács tagjai kapják meg a háttérintézmények kiadványait is. A folyamatos tájékoztatás elősegíti, hogy szakértőink állandó tanácsadókká váljanak.

- A programnaptár összeállítását felvesszük munkaprogramunkba.

2. A második napirendi pont keretében Juhász Gyula akadémikus áttekintést adott a Magyarságkutató Intézet tevékenységéről, és a TS-4/5 elnevezésű magyarságkutatói irány eddigi eredményeiről.

Giay Béla a Magyar Lektorai Központ tevékenységét ismertette.

3. A harmadik napirendi pont keretében Köpeczi Béla javaslatot tett a Tanács következő ülésének programjára és időpontjára.

Készítette:

Kissné Papp Margit sk.

Látta:

Köpeczi Béla sk.

E M L É K E Z T E T Ő

a Hungarológiai Tanács 1988.december 22-i üléséről

N a p i r e n d :

1. Ajánlások a külföldi magyar kulturális intézetek 1990.évi munkaterveinek elkészítéséhez.
2. A hungarológia külföldi egyetemi oktatása
3. Tájékoztató az ungvári Hungarológiai Központ helyzetéről
4. Javaslat a Hungarológiai Tanács 1989-es munkaprogramjára.

x x x

A napirendi pontok tárgyalása előtt K ö p e c z i B é l a bejelentette, hogy a novemberi ülésen elhangzott javaslatoknak megfelelően a Tanács kibővült. Az új tagok: Borvendég Béla, Lőrincze Lajos és Randé Jenő, akiknek jó munkát kívánt.

Tájékoztattott arról is, hogy bár korábban úgy döntöttünk, a mai találkozáson a hungarológia értelmezését vitatjuk meg, elhatározásunkat megváltoztattuk. Egyfelől azért, mert a téma alaposabb felkészülést kíván annál, mint amire a rendelkezésünkre álló rövid idő lehetőséget adott volna. Másfelől, külföldi magyar kulturális intézetek számára készített ajánlások véleményezését nem lehetett átcsúsztatni a következő évre.

A z e l s ő n a p i r e n d i p o n t h o z fűzött bevezetőjében Orbán Vera, a Nemzetközi Koordinációs és Dokumentációs Önálló Osztály vezetője a következőket mondta:

- A tárca korábban a magyar kulturális intézetek éves munkatervét bírálta el. Csak három éve követi azt a gyakorlatot, hogy a munkatervet összeállításához ajánlásokat dolgoz ki.

- Az ajánlások összeállításához nagy segítséget nyújtott a Magyarságkutató Intézet.
- Szerteágazó problémakörről van szó, ezért minden véleménynek, javaslatnak nagy értéke van.

A hozzászólásokban a következők hangzottak el:

- Több fontos évforduló - főként az erdélyiek, így például Orbán Balázs, Mikes Kelemen - kimaradt az ajánlásokból. A jövőben az erdélyi évfordulókra is figyelni kellene /Benkő Loránd/.
- Jövőre lesz a Vizsolyi Biblia megjelenésének 400. évfordulója. Erről se feledkezzünk meg, hiszen különböző típusú együttműködésekhez is indítékot adhat. /Benkő Loránd/
- Kialakulóban van az európai integráció, amelybe Magyarország szeretne betagozódni. Ez is legyen szempont a munkatervek összeállításánál. /Lajos Tamás/.
- Nem ártana megvizsgálni, hogy a hozzánk hasonló országok /pl. Ausztria, Finnország/ hogyan biztosítják kultúrájuk jelenlétét más országokban. Ezekről a megoldásokból intézeteink sokat hasznosíthatnának /Lajos Tamás/.
- Vizsgáljuk meg a társországok nevezetes évfordulóinak magyar vonatkozásait is, hiszen ezek sokféle kulturális vállalkozásra adhatnak alkalmat /Murray György/.
- Az V.számú melléklet témái elavultak. Jobb lenne kevesebb, de igazán fontos témákat javasolni! /Jankovics József/
- Hazulról nagyon nehéz befolyásolni egy-egy külföldi kulturális intézmény tevékenységét. Az intézetek véleményének, tapasztalatainak felhasználásával, azoknak a kulturális műhelyeknek a körét kellene feltárni, amelyek a legtöbb segítséget nyújtják számunkra /Randé Jenő/.

A vitában elhangzottakra reagálva Drexler Gábor a Művelődési Minisztérium főcsoportfőnöke elmondotta, hogy a magyar intézetek hálózata

tovább bővül, rövidesen megkezdí működését a moszkvai, pozsonyi és a stuttgarti magyar intézet. A tárcának ugyanakkor egyre kisebbek az anyagi lehetőségei az intézetek differenciált szolgáltatásokkal történő ellátásához. Társulásokra, közös vállalkozásokra lenne szükség a források bővítéséhez.

Orbán Vera válaszában hangsúlyozta, hogy az 1990-es programokat egy hosszabb távú folyamat részének kell tekinteni, a hiányosságok sok esetben ezzel magyarázhatók. Jelezte, hogy a Hungarológiai Tanács segítségére a jövőben is számít.

Köpeczi Béla vitazárójában az alábbiakat kezdeményezte:

- A Tanács tagjai a jövőben próbálják meg intézményeik javaslatait összegyűjteni, így kollektív vélemények alakíthatók ki a tervekről.
- Benkő Loránd és Lajos Tamás észrevételei jogosak. Az erdélyi kultúra ápolását a magyar kulturális intézményeknek magukra kell vállalni és segíteniük kell, hogy Magyarország gazdasági szempontból is az európai közösség részévé váljék.
- Hívjuk fel a figyelmet a külföldi magyarok emlékének ápolására, amelyet a múltban meglehetősen elhanyagoltunk.
- Az V.számú melléklet témajavaslatait differenciáljuk.
- A tervezési szempontokat ajánljuk előadásra a Művelődési Minisztériumnak és az intézetek részletes munkatervét 1989 végén vitassuk meg. Bocsássuk vitára a három új intézet /Stuttgart, Moszkva, Pozsony/ programját is.

A második napirendi ponthoz Gay Béla következő bevezetőt fűzte:

- Az előterjesztés a most rendelkezésünkre álló legfontosabb információkat tartalmazza. A Lektorai Központ kutatócsoportja a TS-4/5 keretében a hungarológiai oktatás összehasonlító elemzését végzi. A kutatás lezárása

után a terület helyzetéről újabb, a jelenleginél jóval alaposabb áttekintés készülhet. Az alaposabb áttekintésre, amelyet a kutatás mellett a Lektori Központ bázisszerepének erősítése is elősegíthetne, nagy szükség van, mert a jelenlegi információk nemcsak hiányosak, hanem bizonytalanok is.

- Az oktatóhelyeket sokféleség és széttagoltság jellemzi, amely a hazai háttértevékenységet is determinálja. Afrika és Latin Amerika teljesen fehér foltnak számít.
- Az oktatóhelyek tevékenysége - tartalmi szempontból - körülhatárolatlan. Ennek - előnyei mellett - komoly hátrányai is vannak.
- Az oktatóhelyek a legkülönbözőbb formákban tagolódnak be az egyetemek szervezetébe. Az előző két ok miatt nagyon nehéz az újonnan alakuló oktatóhelyeknek modellt ajánlani. Ez komoly gond, hiszen a pontosan körülhatárolt modellt a létesítés egyik fontos feltétele.
- A lektorok, vendégtanárok kiválasztásában és foglalkoztatásában pozitív változások történtek. Vannak azonban olyan helyek /pl. Sumen, Hanoi, stb./, ahová nagyon nehéz oktatót találni, így nem mindig lehet a minőségi követelményeket érvényesíteni.

A hozzászólók az előterjesztéshez az alábbi észrevételeket tették:

- A Magyar Lektori Központból a finnországi UKAN-hoz hasonló szakmai elismertségű intézményt kellene létrehozni. Ennek legfontosabb feltétele, hogy bővüljön az intézmény hatásköre és növekedjenek anyagi lehetőségei. A Tanács javasolja, hogy az előterjesztés 12. pontjában foglaltak teljesüljenek. Kapjon a Lektori Központ ösztöndíjalapot is a magyar oktatók továbbképzésére /Köpeczi Béla/.
- Az ELTE magyar mint idegen nyelv "C" szakát nem lehet mindenkivel elvégeztetni. Ezért a Magyar Lektori Központnak kell vállalkozni a lektorok és vendégtanárok felkészítésére nyelv- és országspecifikus ismeretekkel /Köpeczi Béla/.

- Az oktatóhelyek tevékenysége csak akkor értékelhető objektíven, ha munkájuk hatékonyságát is meg tudjuk ítélni. /Sárfalvy Béla/

Köpeczi Béla a második napirendet az alábbiakban zárta:

- Országonként meg kell vizsgálni a hungarológiai oktatás, kutatás helyzetét és a fejlesztés legfontosabb feltételeit.
- A Tanács kérje fel a Művelődési Minisztériumot, hogy rendezze a Magyar Lektorai Központ helyzetét. Oldja meg önállósítását és biztosítson számára a feladatainak megfelelő nagyságrendű költségvetést.

A h a r m a d i k n a p i r e n d i p o n t b e v e z e t é s e k é n t Köpeczi Béla ismertette az ungvári Hungarológiai Központ megalakításának körülményeit. Ezt követően Petro Lizanyec professzor a Hungarológiai Központ igazgatója rövid áttekintést adott az intézmény anyagi, tárgyi, személyi feltételeiről és terveiről. Kitért arra, hogy a Központnak helyet adó ún.Bródy-villát szeretnék felújítani és kibővíteni. A vállalkozáshoz megnyerták a Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalatot. A különböző jogi kötöttségek és a pénzeszközök hiánya miatt azonban a beruházás csak abban az esetben valósulhat meg, ha ahhoz a magyar Művelődési Minisztérium támogatást nyújt. Malachovszky Üdön, a szabolcsi vállalat üzletkötője a beruházás feltételeit ismertette.

Köpeczi Béla a tájékoztatókat és hozzájuk fűzött észrevételeket azzal zárta le, hogy a Hungarológiai Tanács támogatja a Bródy-villa felújítását és kibővítését. Kérte Vajda Zsuzsát, a Művelődési Minisztérium Beruházási Osztályának jelenlévő képviselőjét, hogy a részletkérdéseket az érintettekkel folytatott személyes konzultációkon tisztázzák.

A I V . n a p i r e n d i p o n t h o z a k ö v e t k e z ő é s z r e v é t e l e k h a n g z o t t a k e l :

- Tisztázni kell, hogy a Magyarok Világszövetsége és az Anyanyelvi Konferencia hogyan járulhat hozzá a hungarológia támogatásához.
/Lőrincze Lajos/
- A munkaterv 5., 6., 8.pontjának végrehajtásába célszerű lenne bekapcsolni az MTA mellett működő vegyesbizottságokat is. /Láng István/
- A külföldi ösztöndíjasok részképzését és hungarológiai képzését vizsgálva válasszuk külön a magyar és az idegen nemzetiségű hallgatók problémáját. /Daróczi Zoltán/
- Nagyon hasznos lenne, ha a magyarságkép-kutatásokat külön is áttekintelnénk. /Cservenka Judit/

A munkatervben foglaltakon kívül jövő évi feladat még: az alapszabály véglegesítése, a programnaptár összeállítása, valamint az Alapítvány és a Bulletin tervezetének kidolgozása /Köpeczi Béla/.

Dr.Kissné Papp Margit sk.

E M L É K E Z T E T Ő

a Hungarológiai Tanács 1989.III.14-i üléséről

N a p i r e n d :

1. A Magyar Lektori Központ, a Magyarok Világszövetsége, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság, az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyarságkutató Intézet 1989-es hungarológiai tervei.
2. A Hungarológiai Tanács alapszabályának és 1989-es munkatervének jóváhagyása.
3. Egyebek.

A napirendi pontok tárgyalása előtt KÖPECZI BÉLA bejelentette, hogy a Tanács üléseinek a jövőben az Országos Széchényi Könyvtár ad helyet. Bejelentette azt is, hogy a korábbi észrevételek, javaslatok alapján módosítottuk az alapszabálytervezetet és a 89-es programot. A most kiküldött változatot véglegesenek tekintjük.

Az első napirendi ponthoz a Magyar Lektori Központ, a Magyarok Világszövetsége és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat írásos előterjesztést készített. A három előterjesztéshez az alábbi rövid kiegészítések hangzottak el.

RANDÉ JENŐ:

- A Magyarok Világszövetsége nagyon sokféle differenciált tevékenységet végez, amelynek csak egy kis részét képezik a hungarológiai jellegűek. Utóbbiak megszervezésénél szorosan együttműködnek a hungarológiával hivatászerűen foglalkozó intézményekkel.
- A sokféle program mellett a „Magyar Hírek”, valamint a „Nyelvünk és Kultúránk” című kiadványokat is megjelentetik, amelyekben szívesen közzé teszik a hungarológiai információkat.

FOGARASI ÁGNES:

- A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat egyik legfontosabb hungarológiai rendezvénye, a Magyar Nyelv Hete, amelynek megnyitója ebben az évben Egerben lesz.
- Köszönetet mondott azért, hogy a Művelődési Minisztérium segítséget nyújtott a külföldi résztvevők meghívásához és így Balla Károly /Ungvár/, Balla László /Ungvár/, Galambos Ferenc /Alsóór/, Gion Nándor /Újvidék/, Jakab István /Pozsony/, Dobos László /Pozsony/, Kovács László /Somorja/, valamint Molnár Csikós László /Ada/ a tárca vendégeként utazhat Magyarországra.

JANKOVICS JÓZSEF a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tevékenységéről az alábbi szóbeli tájékoztatást adta:

- A Társaság sajátos szerveződés, csak egy hozzá hasonlót ismerünk a Kodály Társaságot. Anyagi támogatást a Magyar Tudományos Akadémiától kap, de az Akadémia nem felügyeleti szerve. 1975-ben alakult Nyíregyházán, és mindenki számára természetesnek tűnt, hogy székhelye ott, abban az országban legyen, ahol legtöbben beszélik a magyar nyelvet.
 - A Társaságnak az a célja, hogy valamennyi hungarológiával foglalkozó kutatót egy egységes szervezetben fogjon össze, és azonos szolgáltatásokkal lásson el. A tagoknak könyveket küldenek, kutatási témajavaslatokat adnak, meghívjak őket rövidebb tanulmányutakra. Mindezekkel azt szeretnék elősegíteni, hogy nemzeti tudományunk nemzetközivé váljon, és a külföldön elért kutatási eredményeket itthon is megismerhessék. A nemzetközi információcseréhez lapokat hoztak létre.
- A "Hungarológiai Értesítő" című kiadvány tizedik évfolyamához érkezett. A "Hungarian Studies" 1985 óta jelenik meg, 1988-tól Szegedy-Maszák Mihály szerkeszti és a külföldön dolgozóknak jelent publikációs fórumot.
- A Társaság rendszeresen szervez hungarológiai kongresszusokat. /1981, Budapest - A magyar vers; 1987, Bécs - A dunavölgyi népek kultúrája; 1991, Szeged - A magyar kisugárzás, külföldi részvétel Magyarország művelődéstörténetének átalakításában./
- A Társaság jövője eléggé kilátástalan, csak az MTA támogatására és a tagdíjakra van utalva.

HEGEDŰS PÉTER az Országos Széchényi Könyvtár hungarológiai tevékenységéről az alábbi rövid szóbeli tájékoztatást adta:

- Az OSZK évek óta szakmai támogatást nyújt a külföldön működő hungarológiai könyvtáraknak, és megszervezi a könyvtárosok továbbképzését.
- Az említett könyvtáraknak és oktatóhelyeknek rendszeresen küldenek könyvcsomagokat, amely egyes országokban /pl. Románia, Jugoszlávia/ nehézségekbe ütközik.
- Kiépült a hungarika dokumentáció, amelyet 1988-tól önálló osztály végez.

A hozzászólásokban a következők hangzottak el:

- A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság és a Magyar Lektori Központ feladatkörében átfedések tapasztalhatók /Pásztor Emil/.
- A Magyar Rádió a "Magyar Századok" sorozat keretében a 30. műsoros kazettát jelenteti meg. "Hajszálgyökerek nemzeti értékeink nyomában" címmel minden másnap negyedórás műsort sugároz. Utóbbihoz szívesen vennék a Hungarológiai Tanács témajavaslatait /Cservenka Judit/.

KÖPECZI BÉLA az első napirendet az alábbiakkal zárta:

- Az 1989-es év egyik fő feladata, hogy eredményeket tudjunk felmutatni a hungarológia oktatásában. Ehhez anyagi eszközöket is mozgósítanunk kell. Mindenekelőtt a Magyar Lektori Központ támogatására volna szükség, de segítséget érdemelne a Magyarok Világszövetsége kiadványterve is, amelynek megvalósításához 1 millió Ft hiányzik.

- Az oktatás eredményességének az is feltétele, hogy propagandája legyen. A közeljövőben három jelentős konferenciára kerül sor /Nemzetközi hungarológia oktatási konferencia - 1989, Budapest; Finnugor kongresszus - 1990, Debrecen; Hungarológiai kongresszus - 1991, Szeged/, amelyeknek megfelelő nyilvánosságot kell adnunk.
- A Debreceni Nyári egyetem - azon kevés intézmények egyike - amely a hungarológia oktatásában a folyamatosságot képviselik. Mind tradíciója, mind jelentősége miatt megérdemelné, hogy gazdálja, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara a jövőben több figyelmet, erkölcsi és anyagi támogatást kapjon.
- Továbbra is megoldatlan a hungarológiai információ és dokumentáció kérdése. Megteremtéséhez nem rendelkezünk megfelelő anyagi és szervezeti háttérrel, de hiányzik az együttműködés is. Ennek az a következménye, hogy akadozik a külföldi oktatóhelyek ellátása. Legutóbb pl. Finnországban jelezték, hogy fontos kézikönyvek és folyóiratok hiányoznak. Megoldást a Magyar Lektori Központ önállósítása és hungarológiai háttérintézménnyé történő átalakítása jelentene, amelyet a közelmúltban már többször kezdeményeztünk.
- A következő évi munkaterv és költségvetés összeállításához szeretnénk időben hozzákezdeni, és az évvégi összejövetelek valamelyikén mindkét dokumentumot a Tanács elé terjeszteni. Ezért kérjük, hogy fejlesztési elképzeléseiket, támogatási igényeiket folyamatosan jelezzék.

A második napirendi ponthoz a következő kiegészítések hangzottak el:

- Az 1989-es munkaterv 6., 10. vagy 11. pontja keretében a Tanács foglalkozzék az Eötvös Loránd Tudományegyetem hungarológia-oktatási terveivel is /Németh Lajos/.
- A munkatervet bővítsük ki egy további témával: valamelyik ülésen tekintsük át az oktatásnak az európai integrációs folyamatban játszott szerepét /Lajos Tamás/.

A Tanács az 1989-es feladattervet és az alapszabályt a fenti kiegészítésekkel elfogadta.

A harmadik napirendi pont keretében elsőként Boros Róbert, a Művelődési Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának vezetője adott rövid áttekintést az ungvári és a hamburgi hungarológiai központok jelenlegi helyzetéről és a stuttgarti magyar intézet létrehozásának előkészítéséről.

A tájékoztatóhoz a résztvevők a következő észrevételeket tették:

- Az ungvári Hungarológiai Központ melletti tudományos testület - az ot-tani hungarológiai tanács - megszervezése nem lesz problémamentes, mert nagyon kevés tudományos tekintéllyel rendelkező hungarológus él az országban. /Benkő Loránd/

- Bolognában valóban jó lenne megvetni a lábunkat, mert így Padova mellett egy újabb magyar centrum kiépítése kezdődne meg. /Benkő Loránd/

BOROS RÓBERT rövid válaszai után KÖPECZI BÉLA ismertette legutóbbi franciaországi és finnországi tapasztalatait.

Utazásainak az volt a célja, hogy előadásokat tartson az "Erdély története" című kiadványról. Ezenkívül részt vett a párizsi Magyar Intézet fennállásának 60. évfordulója alkalmából rendezett konferencián.

A tudományos tanácskozás résztvevői javasolták, hogy "Francia-magyar kapcsolatok a XX. században" címmel induljanak közös kutatások, amelyek nemcsak a kulturális kapcsolatokkal foglalkoznak. A rövidesen elkészülő kutatási tervet a Tanács elé terjesztjük.

Az "Erdély története" vitáján megjelentek a franciaországi román emigráció képviselői is. Érdekes vita alakult ki, és korrekt kapcsolatfelvétel történt. Bár különvéleményüket számos kérdésben fenntartották, abban teljes volt az egyetértés, hogy a két népnek békében kell egymás mellett élnie.

Finnországban a hungarológia iránti érdeklődés jóval nagyobb mint Franciaországban, ahol nem lehetett elérni, hogy a tömegkommunikációs eszközök a két említett rendezvényről tudósítsanak.

Megkezdte működését a korábban megalakult Hungarológiai Tanács, amely egyelőre szervezési problémákkal küzd. Nagy változás tapasztalható a fogalomértelmezésben. Egyre inkább elfogadják, hogy a finnugrisztika mellett hungarológia is létezik, amely nem csupán nyelvészetet jelent.

Turkuban nagyon hiányos a hungarológiai könyvtár, sürgősen ki kell egészíteni társadalomtudományi munkákkal.

KÖPECZI BÉLA elmondta még a következőket:

- Gulya János egyetemes Petőfi-kutatást javasolt, amelynek témája Petőfi XIX. századi interkulturális befogadása lenne. Korábban voltak hasonló kezdeményezések, mint ahogy Petőfi tanszékek és Petőfi-alapítványok is működtek. Sajnos mára mindez abbamaradt. Gulya Jánosnak biztató választ adunk.
- Plaschka professzornak levelet küldtünk amelyben megtettük együttműködési javaslatainkat. Rövidesen "Osztrák Hét" lesz, amelyen történész és közgazdász konferenciára is sor kerül. Az előbbit Glatz Ferenc, az utóbbit Csikós Nagy Béla szervezi.

Budapest, 1989. május 9.

Dr.Kissné Papp Margit

A HUNGAROLÓGIAI TANÁCS 1989-ES MUNKATERVE

1. A hungarológiai tevékenységet végző intézmények 1989-es feladatainak áttekintése különös tekintettel az együttműködési lehetőségek feltárására.

A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :

Giay Béla, Juhász Gyula, Jankovics József, Pálffy István, Randé Jenő,
Rottler Ferenc

2. Vita a hungarológia fogalmáról.

A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :

Benkő Loránd, Für Lajos, Kósa László, Juhász Gyula

3. Részvétel az ungvári Hungarológiai Központ megnyitása alkalmából rendezett közös szovjet-magyar hungarológiai tanácskozáson.

A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :

Drexler Gábor, Józsa György

4. A hungarológia oktatását, kutatását is érintő, a Művelődési Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia által működtetett bilaterális vegyesbizottságok tevékenységének áttekintése.

A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :

Drexler Gábor, Józsa György, Láng István

5. A hungarológiai kiadványok /folyóiratok, tankönyvek, nyelvkönyvek, egyéb kiadványok/ helyzete. Javaslat a kiadványok sajátos profiljának megteremtésére, az intézmények közötti munkamegosztás kialakítására.

A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :

Giay Béla, Juhász Gyula, Jankovics József, Láng István, Randé Jenő,
Rottler Ferenc

6. A hungarológiával foglalkozó hazai és külföldi intézmények szakember-ellátottsága, az utánpótlás nevelés lehetőségei.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Benkő Loránd, Giay Béla
7. A hungarológiai kutatások helyzete, különös tekintettel a magyarságkép-kutatásokra.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Juhász Gyula, Józsa György, Láng István
8. A hungarológiai központok működésének eddigi tapasztalatai, leg-sürgősebb fejlesztési feladatok.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Drexler Gábor, Giay Béla, Józsa György
9. A magyar kulturális intézetek 1990-es munkatervének véleményezése.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Drexler Gábor
10. A külföldi magyar szakos hallgatók részképzésének és oktatóik magyar-oroszági továbbképzésének tapasztalatai.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Drexler Gábor, Józsa György
11. A hazánkban tanuló magyar és idegen nemzetiségű külföldi ösztöndíja-sok hungarológiai képzésének lehetőségei.
A z e l ő k é s z í t é s é r t f e l e l ő s :
Drexler Gábor, Józsa György, Giay Béla

Beszámolók

R É S Z L E T E K

a Pusztai Ferenc miniszterhelyettes vezette küldöttség kárpátaljai útjáról készült jelentésből

1989.március 30-31. Ungvár, Beregszász

I. Az utazás célja kettős volt:

- 1. A Hungarológiai Központnak helyet adó épület felújításával kapcsolatos költségek és feladatok megosztásának tisztázása a szovjet féllel, a tárgyalási eredmények emlékeztetőben való rögzítése;
- 2. A TÉKA Könyvterjesztő, Könyvtárellátó és Könyvértékesítő Vállalat, az Állami Könyvterjesztő Vállalat és a Háttér Kft. által a kárpátaljai 84 magyar tannyelvű általános-és középiskolának felajánlott mintegy 2 millió forint értékű könyvajándék átadása.

1. Az Ungvári Állami Egyetemen folytatott tárgyaláson a magyar küldöttség vezetője Pusztai Ferenc miniszterhelyettes és a szovjet küldöttség vezetője V.J.Szlivka rektor az előzetes magyar elképzelések szerint állapodtak meg a Hungarológiai Központ felújításáról és a költségvállalás megosztásáról, melyet emlékeztetőben rögzítettek.

A megállapodás értelmében a Művelődési Minisztérium vállalja az ún.Bródy-villa felújítását kb.7,5 millió forint értékben. A munkálatok elvégzésére felkérlik a Szabolcsi Állami Építőipari Vállalatot. A szovjet felet terhelik a kiegészítő épület megépítésének költségei. A már meglévő épület felújításához anyagokkal, illetve a magyar munkások elszállásolási költségével járulnak hozzá.

2. A könyvajándék átadására március 31-én Beregszászon, a Kossuth Lajos Középiskolában került sor. Az eredeti magyar kéréssel

ellentétben nem került sor a 84 magyar tannyelvű iskola képviselőinek összehívására, ezért Pusztai Ferenc miniszterhelyettes a területi tanács művelődési osztályvezetőjének, M.Ju.Gavrilenkónak adta át a küldeményt szimbolizáló könyvjegyzéket.

Az iskola és a zeneiskola tanulói az "átvétel" tiszteletére műsort adtak a küldöttségnek. Néptáncgyűttesük, kis zenekaruk és versmondóik mutatták be tudásuk legjavát. Érezhető volt, hogy ezek a gyerekek benne élnek a magyar nyelvben, kultúrában, s tanáraik és szüleik révén minden körülmény között ápolják azt. Megható produkcióknak voltunk tanúi.

A könyvtadás után került sor a teljesen magyar lakosságú Beregi falu kolhoza által létesített kulturális és művelődési központ megtekintésére, mely egy régi iskolaépületben kapott helyet. A kolhoz gazdag. Rendszeresen járatták a magyar szakmai folyóiratokat, napilapokat, ismerik a magyarországi gazdálkodási formákat. Már 10 évvel ezelőtt létesítettek mellékházakat, stb. Az agrárértelmiség - saját nehéz boldogulásán okulva - ukrán iskolába adja gyermekeit, bár a családokban magyarul beszélnek. A magyar iskolát végzett beregi gyerekek a 10 osztályos iskola befejezése után otthon maradnak a kolhozban dolgozni.

A kultúrközpontnak jól működő asszonykórusa, kis néprajzi szobája, könyvtára, olvasó- és kiállítóterme van.

Az egyetemen folytatott tárgyalásokon jelen volt Sz.M.Turjanyica, a Kárpátaljai Terület PB titkára és Z.A.Szuhán, a Területi Tanács VB elnökhelyettese. A küldöttség Beregszászon találkozott a járási PB titkárával, Veres Gáborral, aki ebédet adott Pusztai Ferenc elvtárs tiszteletére.

A küldöttséghez a helyszínen csatlakozott dr. Páldi András kije-
gyar főkonzul.

II. A magyar-kárpátaljai kulturális kapcsolatokat érintő egyéb tárgyalások

1. A magyar-szovjet kulturális együttműködési tárcaközi munkaterv
3/3.cikke alapján 1989-ben Kárpátalján vendégszerepel a Népszín-
ház társulata 60 fővel.
2. A Kárpátalján létrehozandó hivatásos magyar színház művészeinek
magyarországi teljes, illetve részképzésének biztosításával kap-
csolatban Pusztai Ferenc miniszterhelyettes a magyar kulturális
kormányzat támogatásáról biztosította a helybeli vezetőket.

III. Az Ungvári Egyetem és a Területi Pártbizottság képviselőitől kapott
információk

I.V.J.S z l i v k a r e k t o r rövid tájékoztatót adott az
Ungvári Állami Egyetem tevékenységéről, eredményeiről. Elmondta,
hogy a magyar szakosok ez évben már másodszor felvételizhetnek
magyar nyelven az egyetemre, s ez a jövőben is így lesz. Részükre
fakultatív alapon új szak felvételét engedélyezték elhelyezkedési
esélyük növelése érdekében. /Mint ismeretes, a szovjet felsőoktatá-
si intézményekben egyszakosak a hallgatók./

Új szakként indult az egyetemeken az alkalmazott matematika.
Az 1989/90-es tanévtől jogászokat is szeretnének képezni. Így
módon hallgatóik között lesznek jövőre mérnökök, orvosok, taná-
rok, jogászok, közgazdászok, természettudományokkal foglalkozó
szakemberek, tehát megvalósul a több profilú oktatási intézmény,
az u n i v e r s i t a s . A hallgatói létszám jelenleg 8,5 ezer.

A közeljövőben több létesítménnyel gyarapodik az egyetem: elkezdték a kémiai kar építését, s új kollégium épül a családos hallgatók számára. Javítani kívánják mind az oktatók, mind a hallgatók szociális helyzetét, élet- és munkakörülményeit.

Az ungvári egyetemen a jövőben az oktató- és a kutatómunka közötti szorosabb kapcsolat kialakítására törekednek. Valamennyi karon szeretnének létrehozni kutatóintézetet.

Szlivka rektor április folyamán Moszkvában rektori megbeszélésen vesz részt az Oktatási Állami Bizottságban. Ennek témája az egyetemek önállóságának, függetlenségének növelése. Olyan elképzelés is felvetődött a szovjet rektorok részéről, hogy az egyetemeket kizárólagosan és közvetlenül az Oktatási Állami Bizottságnak rendeljék alá.

Az egyetemi megbeszélésen jelenlévő dr.Páldi András magyar főkonzul tájékoztatta az egyetem rektorát, hogy a KGST-tagországok Atomkutató Intézetének Dubnában új igazgatója van Kiss Dezső akadémikus személyében, aki szívesen felvenné az Ungvári Állami Egyetemmel a kapcsolatot, előadást tartana Ungvárott, és ottani szakembereket fogadna az intézetben.

Sz.M.T u r j a n y i c a , a Kárpátaljai Területi PB titkára a közelmúltban Kárpátalján végbemenő vállalkozásokról adott tájékoztatót. Elmondta, hogy Egressy György személyében új főszerkesztője van a „Kárpáti Igaz Szó” c. napilapnak. /hetente hatszor jelenik meg, havi irodalmi melléklete az Új Hajtás/. Évenként kiadják a kárpátaljai magyar írók antológiáját, az "Évgyűrűk"-et. A terület írói közül négyen tagjai a Szovjet Írók Szövetségének. /Füzesi Magda, Balla D.Károly, Balla László és Szalai B./ Az utóbbi időben már magyar nemzetiségű tagja is van a helyi párt és államigazgatási szerveknek.

A magyar szakra felvételizők elsősorban az ungvári, a nagyszőlősi

és a beregszászi járásból származnak. Az egyetem elvégzése után szülőföldjükön szeretnének elhelyezkedni, de az iskolák nem mindenhol tudják őket fogadni a túlképzés miatt. Ezért tartja ő is hasznosnak a rektor által már említett fakultatív második szak bevezetését.

1989.február 26-án megalakult a Magyarok Kulturális Egyesülete. Nem az Ukrán Nyelv "Sevcsenko" Társasága szekciójaként jött létre, hanem önállóan. Elnöke Fodó Sándor egyetemi tanár. Joguk van együttesek, előadók meghívására Magyarországról.

IV. Egyéb észrevételek

1. A kezdeti nehézségek után - nem volt pénzváltó hely - működik az 1989.március 1-jétől engedélyezett kishatárforgalom. Gyalogosan és kerékpárral nagy számban jönnek-mennek az emberek a határon át.
2. A beregszászi könyvesboltban nagy mennyiségben kaphatók Magyarországról szállított magyar nyelvű könyvek, elsősorban szépirodalom. Kevés viszont a kézikönyvtár jellegű anyag /szótárak, lexikonok/.

HUNGAROLÓGIAI KÖZPONT A SZOVJETUNIÓBAN^x

A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság által aláírt 1986-1990-re szóló kormányközi szerződés értelmében, valamint az MNK Művelődésügyi és Oktatási Minisztériuma és a Szovjetunió Oktatásügyi Állami Bizottsága közötti együttműködés jegyzőkönyve alapján határozat született arról, hogy a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem orosz tanszéke mellett ruszisztikai központ, az Uzsgorodi Állami Egyetemen pedig Szovjet Hungarológiai Központ alakul.

E szerződés teljesítésének érdekében az Uzsgorodi Állami Egyetem rektorának parancsa szerint 1988. január 14-én Petro Lizanec professzor vezetésével szervező csoport alakult, melynek az volt a feladata, hogy kidolgozza és egyeztesse a magyar féllel a központ működési szabályzatát, s az idevágó tudományos-módszertani kérdéseket. A Szovjetunió Oktatásügyi Állami Bizottságának 1988. szeptember 22-i rendelete szerint az Uzsgorodi Állami Egyetemen megnyílt a Szovjet Hungarológiai Központ.

Miért éppen az Uzsgorodi Állami Egyetemen alakult meg a hungarológiai központ? Több okból is. Először: egyetemünkön 1963-ban nyílt meg a magyar tagozat. 1964-ben pedig megalakult az egyetelen magyar tanszék a Szovjetunióban, amely magyar nyelv- és irodalomszakos tanárokat képez, az itt végzett szakemberek közül sokan lettek újságírók, könyvkiadói szerkesztők, idegenvezetők, stb. A Magyar Filológiai Tanszéken az oktatói munka mellett rendszeres kutatói munka folyik. Több mint 60 monográfia, egyetemi jegyzet, kb. 600 tudományos cikk jelzi e munkát. Kiadásra vár "A kárpátontúli magyar nyelvjárások atlasza" három kötetben. "A kárpátontúli magyar nyelvjárások szótára" két kötetben. Kiadtunk egy kárpátontúli magyar népmese-gyűjteményt "Három arany nyílvessző" címmel, egy kisebb balladagyűjteményt. Megjelentettük a kárpátontúli magyar nyelvű irodalom első antológiáját "Sugaras utakon" címmel. Tehát a magyar filológiai tanszék már eddig is a hazánkban folyó hungarológiai kutatások fő központja volt.

^x /A Kárpáti Igaz Szóban megjelent cikk változatlan szövege./

Magyar vonatkozású kutatásokkal egyetemünk történészei, etnográfusai, archeológusai is régóta és eredményesen foglalkoznak.

Másodszor: az 1979-ben végzett népszámlálás adatai szerint a Kárpátontúli területen mintegy 160 ezer magyar él, ez a Szovjetunióban élő magyarok 98 százalékát teszi ki. Az itt élő magyarok több évszázad óta közvetlen kapcsolatokban vannak különböző szláv és nem szláv nyelvű népekkel. Eddig e kapcsolatok vizsgálatában voltak bizonyos szubjektív elemek, ezért úgy véljük, hogy a hungarológiai központ tudományos munkatársai teljes felelősséggel látnak e kontaktusok objektív tanulmányozásához nyelvi, irodalmi, népköltészeti, néprajzi, történelmi stb. szempontból egyaránt. Feladatunk e terület anyagi és szellemi kultúrájának kutatása. Minderre megfelelő bázis áll rendelkezésünkre. Természetesen mi is számítunk a magyarországi szakemberek segítségére is. Közös vizsgálódásaink hozzájárulnak a Kárpát-medence településtörténeti kérdéseinek tisztázásához. Munkánk eredményeként a hungarológia fundamentális értékű kutatási anyaggal gazdagodik majd.

Köszönettel fogadjuk magyar barátainknak és kollegáinknak azt az igyekezetét, amellyel tudományos, kritikai és szépirodalmi művekkel, szótárakkal stb. folyamatosan ellátnak bennünket. Mindez elősegíti kutatásainkat.

Tudományos munkánk hatékonyságának növelése érdekében az USZSZK Oktatásügyi Minisztériuma 10 státust jelölt ki számunkra. Lehetőség van arra is, hogy a kandidátusi és a doktori fokozattal rendelkező oktatók főállásuk mellett mellékállásként itt is részt vállaljanak a munkában. A munkatársak száma a jövőben remélhetőleg növekedni fog kb. 25-30 főig, s akkor esetleg Hungarológiai Intézetté fejlődik a központ.

Örömünkre szolgál, hogy a szocialista országok közül elsőként nálunk nyílt Hungarológiai Központ, s mindent megteszünk annak érdekében, hogy ez a centrum példásan működjön. Hiszünk abban, hogy ez így is lesz,

mivel a jelenlegi munkatársak nagy lelkesedéssel láttak munkához, segítséget kaptunk a párt-, a tanácsi és a társadalmi szervek részéről is. Itt kell megemlíteni azt is, hogy az MNK Művelődésügyi és Oktatási Minisztériuma és Szabolcs-Szatmár megye építésügyi vállalata városunk végrehajtó bizottságával karöltve tevékenykednek a központ számára kijelölt épület átépítési munkálatain.

A Hungarológiai Központ együttműködésben kíván dolgozni a Szovjetunióban élő finnugor munkatársakkal, valamint más országok kutatóival is, akik hungarológiai vonatkozású vizsgálódásokkal foglalkoznak. Ezért a Hungarológiai Központ feladatai között szerepel a tudományos kapcsolatok kiépítése az MNK tudományos intézményeivel, s más országok tudósaival, s elsősorban azoknak az országoknak a szakembereivel, ahol már működnek hasonló központok.

Sürgős feladataink közé tartozik egy olyan bibliográfia összeállítása, amely tartalmazná az országunkban meglévő hungarológiai vonatkozású kutatásokat 1917-től napjainkig. Ezeket az adatokat számítógépbe kívánjuk betáplálni. Folytatni kívánjuk az élő és az archívumi anyaggyűjtést.

Kidolgoztuk a központ tudományos tervét, megalakult a Szovjet Hungarológiai Központ 11 fős tudományos tanácsa. "A szovjet hungarológia kérdései" folyóirat szerkesztő bizottsága.

Május második felében - kb. ekkorra fejeződik be a központ épületének restaurálása - kerül sor a hivatalos megnyitóra nemzetközi szimpozionnal egybekötve, melynek témája így hangzik: "Szovjet hungarológia: kutatások, megoldásra váró feladatok, a fejlődés perspektívái". Négy szekcióban folynak majd az ülések: 1. filológia; 2. történelem; 3. etnográfia és archeológia; 4. kultúra, oktatás.

Az információkat már elküldtük a Szovjetunió különböző egyetemei, főiskolái és tudományos intézetei, valamint a finnugor népek lakta köztársaságok és Magyarország szakembereinek. A mai napig több mint 50 előadói tézist kaptunk a szimpozionra. A Szovjetunió Oktatásügyi Állami

Bizottsága jóváhagyta a szimpozion 15 fős szervezőbizottságát. A szervezőbizottság elnöke Volodimir Szlivka professzor, az Uzsgorodi Állami Egyetem rektora, elnökhelyettesei az USZSZK Felső- és Szakközépoktatásügyi miniszter-helyettese, Vitalij Szokol és a Szovjet Hungarológiai Központ igazgatója, e sorok írója.

A szimpozion idején hivatalos ülést tervezünk, amely megválasztja a Szovjet Hungarológiai Központ Bizottságát és vezetőségi tagjait. A bizottság tagjai közé ismert hungarológusok, finnugoristák kerülnek majd be. A bizottság koordinálni fogja a Szovjetunióban folyó kutatásokat, segítséget nyújt a szakembereknek tudományos munkájuk teljesítéséhez.

1988.november 2-án a Szovjetunió Oktatásügyi Állami Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Művelődésügyi és Oktatási Minisztériuma aláírta a szabályzatot, s megalakul a szovjet-magyar hungarológiai és a magyar-szovjet ruszisztikai bizottság. Mindkettő az SZSZKSZ Oktatásügyi Állami Bizottsága, illetőleg az MK Művelődésügyi és Oktatási Minisztériuma mellett fog működni mint tanácsadó és koordináló szerv. Feladatuk körébe tartozik majd az oktatói és a kutatói munka elősegítése az orosz nyelvet és a ruszisztikát illetően Magyarországon, a hungarológiát és a finnugrisztikát illetően a Szovjetunióban, valamint a kétoldalú kapcsolatok fejlesztése ezen a téren.

Az előttünk álló feladatok tehát jelentősek és felelősségteljesek. 1988 novemberében már tartottunk egy konferenciát a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 70.évfordulójára, ez év márciusára tervezzük a Magyar Tanácsköztársaság 70.évfordulójának tiszteletére a második nemzetközi konferenciánk megrendezését. 1989 augusztusának közepén a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság végrehajtó bizottsága nálunk tartja ülését kb.18 ország neves tudósainak részvételével.

A Szovjet Hungarológiai Központ munkatársai szoros kapcsolatot tartanak fenn a terület iskoláival, pedagógusaival, az újságszerkesztőségekkel, a Kárpáti Kiadóval, a területi rádió és televízió magyar osztályának munkatársaival. Mindent megteszünk, hogy elnyerjük a szakemberek támogatását.

Kárpátontúl lakossága segítséget nyújt nekünk a szellemi és anyagi kultúra emlékeinek, régi könyvek, kéziratok és más régiségek, források összegyűjtésében. Úgy gondoljuk, hogy a nyelvjárási és a folklóranyag gyűjtésébe bevonjuk a tanítókat, egykori végzőseinket, évenként szervezünk tudományos-gyakorlati konferenciát a hungarológia időszerű kérdéseinek megvitatására. A legjobb előadásokat, népköltészeti gyűjtéseket jutalmazni fogjuk, tehát mindent megteszünk, hogy a soknemzetiségű Kárpátontúl kulturális életét jelentősen élénkítsük.

A Szovjet Hungarológiai Központ munkatársai együttműködnek a terület magyar tannyelvű iskoláinak tanáraival a "Magyarország története" c. tankönyv megírásában. Ismeretes, hogy e tárgy programját már korábban publikálta a Kárpáti Igaz Szó. Elképzelésünk szerint ez a tankönyv kitér Kárpátontúl magyar lakosságának történelmére is, és kultúráját szoros kapcsolatban mutatja be az ukrán nép és más nemzetiségek történelmével és kultúrájával. E tankönyvet majd megvitatják és recenzálják a történészek és a társadalomtudományok művelői.

Szívesen vennénk, ha a tankönyv megvitatásában és recenzálásában részt vennének magyar kollégáink is.

A Szovjet Hungarológiai Központ különböző társadalmi szervezetek együttműködésével fizetett magyar nyelvtanfolyamokat szervezett az orosz, ukrán, stb. anyanyelvűek számára. Ebből a célból még ebben az évben kiadjuk a "Magyar nyelv kezdőknek" c. tankönyvet mindazok számára, akik alapfokon akarják megtanulni a magyart. Úgy gondoljuk, hogy hasznos lenne egy hasonló tankönyv ukrán nyelvből is, hiszen nagyon sok magyar nemzetiségű lakos szeretne megtanulni ukránul beszélni.

Ebben a cikkben nincs lehetőség elmondani valamennyi tervünket, ízelítőül közlünk egy részt a Szovjet Hungarológiai Központ Szabályzatából. A Szabályzat bevezetésből, öt fejezetből és több alfejezetből áll. Meghatározzuk a "Hungarológia", a "Szovjet Hungarológiai Központ" fogalmát, megfogalmazzuk a központ előtt álló célokat és feladatokat. Kifejtjük: a hungarológia- magyarságtudomány, a magyar nyelvvel és irodalommal, törté-

nelemmel, etnográfival, népköltészettel, a magyar nép kultúrájával és művészetével, azok kialakulásával és fejlődésével foglalkozó tudomány. A hungarológia /mint a szlavisztika, germanisztika, turkológia, stb./ már nemzetközi szaktudománnyá vált, és az a célja, hogy támogassa és fejlessze azokat a nemzeti tudományokat, amelyek feltárják, elemzik és összegzik ismereteinket a magyar nép múltjáról és jelenéről, más népekkel való kapcsolatairól, behatóbban tanulmányozza a magyar nép anyagi és szellemi kultúráját.

Minden nemzeti kultúra az egyetemes emberi kultúra összetevője, amelynek azonban eredeti színezete és unikális értéke van, ezért a vele összefüggő fontos kérdések kidolgozása és vizsgálata közérdek.

Az utóbbi időben egyre nő az érdeklődés a magyar nép, a magyar társadalom, a magyar kultúra iránt, s ez megteremtette a szükséges előfeltételeket hungarológiai koordinációs központok létrehozásához, ezek egyike a Szovjet Hungarológiai Központ.

A Szovjet Hungarológiai Központ az Uzsgorodi Állami Egyetem mellett alakult, mint pedagógiai, tudományos-kutató, tájékoztató és szervezési központ, a fontosabb hungarológiai szaktudományok és tudományos problémák terén a Szovjetunió területén. A Szovjet Hungarológiai Központ elősegíti a tudományos információcserét a különféle országok tudósai között, lehetővé teszi a hungarológia legújabb eredményeinek megismerését és ezzel segíti elkerülni az egyoldalúságot a magyar nyelv, irodalom, etnográfia, történelem és kultúra tudományos kutatásában.

A Szovjet Hungarológiai Központ létrehozása jelentős impulzust ad sok tudományos kérdés kidolgozásához és még jobban megszilárdítja a szovjet és a magyar tudósok együttműködését és népeink barátságát. Emellett a Szovjet Hungarológiai Központ jelentős ösztönzést ad a Magyarországi Russzisztikai Központ fejlődésének, és elősegíti a hungarológiai és a russzisztikai kutatások eredményes kibontakozását.

A Szovjet Hungarológiai Központ célja az, hogy támogassa és egybehangolja a tudományos, pedagógiai vagy egyéb közérdekű munkát a magyar nyelv, irodalom, történelem, néprajz és kultúra tanulmányozása terén, elősegítse azoknak a kutatóknak, tanároknak és más szakembereknek a munkáját és együttműködését, akik a Szovjetunió területén a főiskolákon, tudományos intézményekben, iskolákban, kiadóhivatalokban és szerkesztőségekben az említett tudományok területén működnek.

A Szovjet Hungarológiai Központ feladatai a következők:

1. Mint szervezési központ

- segítséget nyújt a Szovjetunió és Magyarország megfelelő minisztériumainak hungarológiai és ruszisztikai kormányközi vegyesbizottságok létrehozásában;
- segíti a vegyesbizottságnak mint a két minisztérium konzultatív és koordinációs szervének gyümölcsöző munkáját;
- a./ a hungarológiai szaktantárgyak oktatásának és a fontosabb hungarológiai és finnugrisztikai kutatások megszervezésében;
- b./ a hungarológiai szaktantárgyak fontosabb oktatásmódszertani, formai és tartalmi problémáinak /tantervek, programok, tananyagok stb./ megvitatásában;
- c./ a hungarológiai diszciplína oktatásának tervezésében a nem nyelvész szakos hallgatók /történészek, etnográfusok, közgazdászok, stb./ számára;
- megszervezi a Szovjet Hungarológiai Bizottságot, amely segíteni fogja a Központot a hungarológiai szaktárgyak oktatásának és a fontosabb hungarológiai problémák kutatásának koordinálásában;
- szoros kapcsolatokat létesít az ország azon főiskolaival és tudományos intézményeivel, amelyekben hungarológiai kutatások folynak, koordinálja és irányítja azok munkáját;
- szoros kapcsolatokat létesít a Nemzetközi Magyar Filológiai Társasággal és más országok hungarológiai központjaival;
- szervezési, módszertani és tudományos téren segítséget nyújt a

- Kárpátontúli terület magyar tanítási nyelvű iskoláinak, a területi tanfelügyelőségnek, a Pedagógus Továbbképző Intézetnek, a magyar nyelven megjelenő területi és járási lapoknak, a területi rádió és televízió magyar szerkesztőségeinek, valamint a Kárpáti Kiadónak és a Ragyanszka Skola Tankönyvkiadónak;
- megszervezi az SZSZKSZ-ben megjelenő hungarológiai tankönyveknek és tudományos, módszertani segédkönyvek köteles példányainak cseréjét;
 - megszervezi a nemzetközi hungarológiai kiadványok cseréjét;
 - részt vesz a hungarológiai alapkönyvtár létrehozásában és fejlesztésében, új kiadványokkal bővíti és biztosítja a könyvtár használatát a diákok és a kutatók számára.

2. Mint pedagógiai központ

- segít szervezni és koordinálni a hungarisztikai és finnugrisztikai szakképzést az SZSZKSZ főiskoláin;
- elősegíti a magyar nyelv /mint idegen nyelv és mint anyanyelv/ oktatását az SZSZKSZ más intézményeiben, iskoláiban és főiskoláin, ahol eddig hungarológiai szaktantárgyakat nem oktattak;
- elősegíti fontos hungarológiai kérdések magas színvonalú oktatását nem nyelvész szakosok számára /pl. szakkollégiumi előadások történészeknek, etnográfusoknak, közgazdászoknak és a magyar tanítási nyelvű iskolák különféle szaktanárainak/;
- segítséget nyújt a magyar nyelv - és irodalomtanárok képzésében a Kárpátontúl magyar tanítási nyelvű iskolái számára;
- koordinálja a tankönyvek és módszertani segédkönyvek kiadását a terület magyar tanítási nyelvű iskolái számára és segítséget nyújt a magyar filológiai tanszék tanárainak és az iskolai tanároknak azok megírásában és kiadásában;
- biztosítja és koordinálja a hungarológiai szaktanárok szakmai /oktatási és tudományos/ továbbképzését /továbbképző tanfolyamok, ösztöndíjak, konzultációk stb./;

- részt vesz a hungarológiai oktatás tökéletesítésével kapcsolatos nemzetközi munkában;
 - tervezi a diákok, középiskolai tanítók és főiskolai tanárok cseréjét szakmai továbbképzés céljából, valamint normatív magyar nyelv és irodalom, szakkollégiumok előadását, diákok rövidebb vagy hosszabb ideig terjedő oktatását az MNK főiskoláin, a nem nyelvész szakos végzősök átképző tanfolyamát a megfelelő szaktantárgyak /fizika, matematika, kémia stb./ terminológiájának elsajátítására, művészeti szakemberek, tánctanárok, kórusvezetők stb. képzését.
3. Mint tudományos és kutató központ
- nyilvántartja, szervezi és koordinálja a tudományos kutató munkát a Szovjetunió tanintézeteiben és tudományos intézményeiben kezdeményez, javaslatokat tesz és kidolgozza a hungarológiai tudományos kutatások tematikáját;
 - önálló tudományos kutatómunkát végez a hungarológia terén a tan-szék tudományos kádereinek segítségével;
 - javaslatokat dolgoz ki a vegyesbizottság és a Szovjet Hungarológiai Bizottság részére a hungarológiai kutatások közelebbi és távolabbi terveire vonatkozóan és ellenőrzi azok teljesítésének menetét;
 - nemzetközi és országos tudományos konferenciákat, szimpozionokat és értekezleteket szervez és rendez;
 - biztosítja a tudományos eredmények publikálását, segítséget nyújt a publikálási lehetőségek megteremtésében és kibővítésében a Szovjetunió területén működő kutatók számára;
 - tudományos munkákat és folyóiratokat cserél;
 - szerkeszti és kibocsátja "A Szovjet Hungarológia Kérdései" című időszakos hungarológiai gyűjteményt;
 - részt vesz a nemzetközi hungarológiai értekezleteken;
 - szervezi a hungarológiai tárgyú levéltári anyagok feltárását

és feldolgozását mind a Kárpánton túl területén, mind az SZSZKSZ más városainak levéltáraiban;

- magyarországi lektort és vendégtanárokat /professzorokat/ von be a Központ munkájába.

4. Mint információs központ

- ellátja a diákokat, középiskolai tanítókat és főiskolai tanárokat, kutatókat és minden hungarológia iránt érdeklődőt a szükséges információs és forrásanyagokkal;
- megszerzi a szükséges tudományos információt, rendszerezi azt és továbbítja a hungarológiai kutatópontokra;
- kapcsolatot tart fenn a hungarológiai központok munkájával kapcsolatos feladatok elvégzésére felhatalmazott Magyar Lektori Központtal;
- tájékoztatja az SZSZKSZ Főiskolai és Középfokú Szakoktatásügyi Minisztériumát a végzett munkáról, a hungarológia terén a nemzetközi együttműködés eredményeiről és a publikált kiadványokról;
- mint a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság kollektív tagja kapcsolatokat tart fenn a nemzetközi szervezetekkel és velük tudományos információt cserél.

A Szabályzat teljes szövegét a jövőben ismertetjük. Reméljük, az itt közölt részlet hozzájárul ahhoz, hogy az érdeklődők tisztábban lássák a Szovjet Hungarológiai Központ feladatait, teendőit, s ők maguk is - lehetőségükhöz mérten - hozzájáruljanak munkájukhoz.

Petro Lizanec

professzor, a filológiai tudományok doktora, a Szovjet Hungarológiai Központ igazgatója, a Magyar Filológiai Tanszék vezetője.

Tájékoztatók

A külföldi egyetemeken levő magyar vendégtanári és lektori álláshelyekre benyújtható pályázatokról

A Művelődési Minisztérium és a Magyar Lektori Központ rendszeresen pályázatot hirdet a Művelődési Közlönyben a külföldi egyetemek magyar tanszékein és lektorátusain megüresedő magyar vendégtanári és lektori álláshelyek elnyerésére. A legutóbbi felhívás a Közlöny 1989.február 20 -i számában jelent meg.

Az alábbiakban közöljük a vendégoktatói pályázatok beadásával kapcsolatos tudnivalókat.

x x x x x

A vendégtanár /vendégprofesszor/ feladata a külföldi oktatóhely igényeitől függően előadások tartása, illetve szemináriumok vezetése a magyar nyelv leíró és történeti nyelvtana, a magyar társadalom, irodalom, illetve a magyar kultúra története és aktuális kérdései köréből. A fogadó intézmény igényének megfelelően esetenként finnugor összehasonlító nyelvészeti órákat is el kell látnia, illetve be kell kapcsolódnia a magyar nyelv oktatásába.

A lektor feladata elsősorban a kötelező és fakultatív magyar nyelvi órák ellátása, továbbá felkérhető szemináriumok és gyakorlatok tartására a magyar nyelvészet, a magyar irodalom, a magyar kultúra stb. köréből.

A vendégtanár és lektor köteles megtartani a fogadó intézményben érvényes kötelező óraszámú foglalkozásokat, ezen kívül mind a magyar, mind a fogadó fél igénybe veheti segítségét más szakmájába vágó, illetve kiküldetésével összefüggő munkák elvégzésére /pl. szükség esetén el kell

készítenie a megfelelő oktatási anyagokat stb./.

A külföldre távozó vendégoktató besorolása hazai beosztásától és szakmai tevékenységétől függ. Illetményét a fogadó intézmény biztosítja. A kormányközi egyezmények alapján kiutazó vendégoktatókat a Művelődési Minisztérium - itthoni beosztásától és családi állapotától függően - meghatározott összegű illetménykiegészítésben részesíti.

A vendégoktató besorolásáról, hazai illetménykiegészítéséről, valamint az ezzel összefüggő kötelezettségekről és a kedvezményekről a 107/1985./Mű. K.20/ ÁBMH-PM utasítás intézkedik.

A vendégoktatói megbízás elnyerésének előfeltétele a magyar szakos középiskolai tanári képesítés, továbbá az adott ország nyelvének, illetve az ott alkalmazható közvetítő nyelvnek a magas szintű ismerete, valamint többéves felsőoktatási gyakorlat. Előnyt jelent a magyar mint idegen nyelv, valamint a hungarológia oktatásában szerzett gyakorlat.

Külföldi oktatóhelyek elnyerésére csak állandó hazai munkahellyel rendelkezők nyújthatják be jelentkezésüket.

A pályázat pályázati kérelemből és mellékleteiből áll. A három példányban benyújtott pályázati kérelemnek tartalmaznia kell:

- a külföldi oktatóhely/ek/ megnevezését,
- lektori vagy vendégtanári állást vállal-e,
- a külföldön vállalt évek számát,
- a pályázó jelenlegi munkahelyét és annak címét,
- a pályázó jelenlegi besorolását és fizetését,
- a családi helyzet vázolását /a külföldre távozó és az itthon maradó családtagok száma és helyzete/,
- a pályázó lakáscímét, munkahelyi- és lakástelefonjának számát.

A pályázati kérelemhez csatolandó m e l l é k l e t e k :

- a pályázó részletes önéletrajza öt példányban,

- a pályázó tudományos önéletrajza öt példányban
/munkáinak, cikkeinek, tanulmányainak bibliográfiája, fontosabb előadásainak, tanulmányainak felsorolása, kiküldetésével kapcsolatos tudományos terveinek vázolója/,
- diplomamásolat két példányban,
- ha az adott ország nyelvéből /esetleg közvetítő nyelvből/ nincs egyetemi vagy főiskolai végzettsége, nyelvvizsga-bizonyítvány másolat,
- a munkahely szakvéleménye és olyan értelmű nyilatkozata, hogy a külföldi munkavállaláshoz hozzájárul.

A megüresedett vendégtanári és lektori helyek betöltésére a pályázaton résztvevők közül külön felkérés alapján kerül sor. A pályázatot elnyert oktató általában egy évre szóló megbízást kap, amely további három évre meghosszabbítható.

A pályázati anyagot a Magyar Lektori Központ címére /Budapest, XI. Zombolyai u.3. 1113/ kell eljuttatni.

A jelenlegi pályázati felhívástól függetlenül a Magyar Lektori Központ címjegyzékén megjelölt oktatóhelyekre folyamatosan is lehet pályázni.

Az egyes vendégoktatói helyekről és azokhoz kapcsolódó feltételekről, beleértve az anyagi feltételeket is, a Magyar Lektori Központ ad konkrét tájékoztatást. A pályázatok elfogadásáról a Művelődési Minisztérium határoz.

Hírek

LEKTORI TALÁLKOZÓ MARIBORBAN

A Jugoszláviában működő magyar lektorok találkozására került sor 1989.február 22-én a Maribori Pedagógiai Karon. A szakmai találkozón, melyen részt vettek a Magyar Népköztársaság belgrádi nagykövetségének munkatársai is, áttekintették a négy lektorátus szervezettségével, a lektori munka sajátosságaival és módszereivel, a lektorátusok közötti együttműködéssel kapcsolatos kérdéseket. A résztvevők megállapodtak abban, hogy a következő lektortalálkozó 1990-ben Belgrádban lesz.

A MAGYAR NYELV HETE

A több mint 20 év óta hagyományos Magyar Nyelv Hete ez évi megnyitó-rendezvényeinek Eger városa adott helyet. Az országos ünnepség Lőrincze Lajos elnöki bevezetőjével kezdődött, amelyet Pozsgay Imre államminiszter nagysikerű megnyitóbeszéde és Benkő Loránd akadémikus "Nemzet és anyanyelv" című előadása követett.

Az ünnepség után "Anyanyelv a kisebbségben" címmel tudományos ülésre került sor a tanárképző főiskolán. A nagyszámú érdeklődőnek Balla Károly költő /Ungvár/, Galambos Ferenc, az Űrvidéki Magyar Intézet igazgatója /Alsóőr/, Guttman Miklós főiskolai docens /Szombathely/, Éder Zoltán egyetemi docens /Budapest/, Jakab István egyetemi tanár /Pozsony/, Kovács László tanár /Somorja/, és Molnár Csikós László újságíró /Újvidék/ tartott előadást. A kisebbségi nyelvhasználat sok-sok problémáját érintő, információgazdag előadásokról magnófelvétel készült, amelyet az egri Tanárképző Főiskola Magyar Tanszéke őriz. /Címe: 3301 Eger, Szabadság tér 2./

A tudományos ülést a "Megmaradás esélyei" című irodalmi est követte a Gárdonyi Géza Színházban. A műsorban Czine Mihály irodalomtörténész a

határainkon túli magyar irodalom három ismert képviselőjét:
Balla László költőt, valamint Dobos László és Gion Nándor írókat
látta vendégül. Az irodalmi esten - amelyről rádiófelvétel készült -
Bánffy György kiváló művész és a Gárdonyi Géza színház művészei működ-
tek közre.

AZ ANKARAI EGYETEM MAGYAR TANSZÉKÉNEK HELYZETÉRŐL

Az Ankara Egyetem nagy hagyományú Magyar Tanszéke többféle prob-
lémával küzd, amelyek megoldásához a Művelődési Minisztérium segít-
ségét kérte.

Yüksel Baipinar docens, a tanszék vezetője - bár germanista és
nem beszél magyarul - munkatársak hiányában arra kényszerült, hogy
magyar irodalomtörténeti előadásokat tartson a hallgatóknak. Fel-
készüléséhez Pomogáts Béla irodalomtörténész német nyelvű bibliográfiát
állított össze, a Magyar Lektori Központ pedig szakkönyveket küldött.
Baipinar 1989. június 25. és július 14. között - a Művelődési Minisz-
térium vendégeként - Magyarországon tartózkodik. Részt vesz a
Művelődéstörténeti Nyári Egyetemen, és felkeresi azokat az intéz-
ményeket, szervezeteket, amelyek tájékozódását elősegíthetik.

A Tanszék kész arra, hogy a jelenleg kint dolgozó magyar lektor,
Csáky Éva mellett még egy magyar vendégtanárt is alkalmazzon. A je-
löltek kiválasztása - a Magyar Lektori Központ és a Hungarológiai
Tanács közreműködésével - megkezdődött.

Nezdet Sevin rektor múlt évi magyarországi látogatása alkalmával
megtörtént az Eötvös Loránd Tudományegyetem és az Ankara Egyetem
kapcsolatfelvétele, amely a későbbiekben azt is elősegítheti, hogy
a magyar szakos hallgatók magyarországi részképzésen vegyenek részt.

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA AZ UNGVÁRI HUNGAROLÓGIAI KÖZPONTBAN

Az ungvári Hungarológiai Központ 1989.május 28-31. között hungarológiai konferenciát rendez, amelyen a Szovjetunióból 50, a hungarológia oktatásában- kutatásában érdekelt szakember vesz részt. A rendezvényen hazánkat 13 fős delegáció képviseli, amelynek tagjai

Juhász Gyula, Pomogáts Béla, Benkő Loránd, Várkonyi Ágnes, Niederhauser Emil, Für Lajos, Giay Béla, Czine Mihály, Borvendég Béla, Balla Gyula, Kissné Papp Margit, Sedlmayer János és egy újságíró.

A magyar résztvevők tudomány-, illetve kutatási területük jelenlegi helyzetéről adnak áttekintést.

A HAMBURGI HUNGAROLÓGIAI KÖZPONT TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK ÖSSZEJÖVETELE BUDAPESTEN

1988. márciusában létrejött hamburgi Hungarológiai Központ mellett tudományos tanács működik, amely a következő személyekből áll:

Dr.Holger Fischer	/Hamburgi Egyetem/
Dr.Futaky István	/Göttingai Egyetem/
Dr.Gergely András	/ELTE/
Dr.Klaus-Detlev Grothusen	/Hamburgi Egyetem/
Dr.Keszler Borbála	/ELTE/
Dr.Pusztay János	/ELTE/
Dr.Sárfalvi Béla	/ELTE/
Dr.Kathrin Sitzler-Vondung	/Délkelet Intézet,München/
Dr.Wolfgang Veenker	/Hamburgi Egyetem/

A tudományos tanács ez évi összejövetelét 1989.szeptember 16-20 között tartja Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Munkájába a Hungarológiai Tanács is bekapcsolódik és több neves szakember

/így például Köpeczi Béla, Németh G.Béla, Palotás Emil, Sárfalvi Béla/ tart előadást a nyelvészet, irodalom, történelem, földrajz tárgyköréből.

KÜLFÖLDI HALLGATÓK NYELVI FELKÉSZÍTÉSE

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Idegen Nyelvi Tanszéke 1989.május 10-én konferenciát rendezett "Külföldi hallgatók nyelvi felkészítése felsőoktatási tanulmányokra" címmel. A konferencián 11 előadás és 3 szakmai hozzászólás hangzott el a magyar mint idegen nyelv nyelvészeti és oktatásmódszertani kérdéseinek témaköréből. Az előadásokat kerekasztal-beszélgetés és oktatástechnikai bemutató egészítette ki.

ANYANYELVI KONFERENCIA

Az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége 1989.augusztus 6-a és 10-e között rendezi meg Kecskeméten a VI.Anyanyelvi Konferenciát.

A konferencia központi témája: a magyarságtudat megőrzése.

A fenti téma két kérdéskörben kerül napirendre:

- a magyarságtudat megtartása a határainkon kívül élő magyarok körében, valamint
- a fiatal nemzedékek magyarságtudata felkeltésének és megőrzésének eszközei a nyugati országokban élő magyarság körében.

A plenáris üléseken kívül szekcióülés keretében sor kerül az egyetemi oktatók tapasztalatcseréjére is. A "Forrás" c. irodalmi folyóirat szerkesztőségében pedig szó lesz a nyugati magyar irodalom befogadásának lehetőségeiről is.

A konferenciát még számos egyéb program egészíti ki.

HUNGAROLÓGIAI KONFERENCIA A TORONTÓI EGYETEMEN

Hungarológiai konferenciát rendez május 11. és 13. között a torontói egyetem magyar tanszéke. A szokásos évi konferencián ezúttal külön szekció foglalkozik a magyar avantgárd művészettel. Ennek kapcsán bemutatják Szitányi András Bartók Béláról készült videóját, illetve azt a videódokumentációt, amelyet Nina Czeglédy készített az élő magyar művészetről, Pólya Tibor és köre műveiből kamarakiállítást rendeznek. A hungarológiai konferencia Magyarországról érkezett előadói: Forgách Éva és Keserű Katalin művészettörténészek.

NEMZETKÖZI HUNGAROLÓGIA OKTATÁSI KONFERENCIA

1969-ben került sor az első magyar lektori konferenciára, amelyet 1986-ig még hat hasonló tanácskozás követett. Az első lektori találkozó 20. évfordulója alkalmából a Művelődési Minisztérium, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a Magyar Lektori Központ megrendezi az I. Nemzetközi Hungarológia Oktatási Konferenciát.

A tanácskozásra 1989. augusztus 23-25 között kerül sor Budapesten, a IIT Stúdió épületében /Budapest XI. Bocskai u.37./.

A hungarológia általános helyzetével foglalkozó plenáris előadásokon kívül négy szekcióban kerül sor az egyes szakmai kérdések megtárgyalására.

A szekcióüléseken a hungarológia oktatás történeti kérdéseivel, a hungarológia elméletével és kutatásával, a magyar mint idegen nyelv oktatásának nyelvészeti kérdéseivel és az oktatás módszertanával kapcsolatos beszámolók hangzanak el.

